

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Janina Čižauskienė **RG-50.473*0210** **Part 2**

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Mes dabar pakeitėme kasetę ir galime kalbėtis toliau.

Janina Čižauskienė: Tas Kalpokas sako, man tame komisariate Rokiškyje davė šaukimą į rankas, kada reikia prisistatyti į tą punktą. Važiuoji į namus, pasiruoši ir nurodytą dieną prisistatai į karinį komisariatą. O Mikėno jau nebeišleido namo. Tada tas atvažiavęs pasakė motinai (Mikėno). Tai ji po savaitės vežė maistą, ir jai pasakė, kad jo jau nebėra. Tai matyt jį tuoj sulikvidavo už tą... Dingio ir dingio iš Panevėžio kalėjimo.

Alicija Žukauskaitė: Grįžtant į pačią pradžią, kai buvo tas susidūrimas su vokiečių kariuomene. Jūs sakėt, kad kažkas iš baltaraiščių šovė. Ar nušovė ką nors?

Janina Čižauskienė: Nieko. Sakė, kad tam vairuotojui pirštą sužeidė. Taip vokiečiai sakė, o šiaip tai nieko.

Alicija Žukauskaitė: Kokių akcijų po to ėmėsi vokiečiai?

Janina Čižauskienė: Tai suklypdė visus, rankos ant galvos. Tarp tų baltaraiščių įsimaišė tie trys tarybiniai aktyvistai. Bet jie buvo nepažystami. O tas vertėjas sako, kad šitie mūsiškiai, mūsų žmonės, partizanai, jie jūsų laukia. Tai jei „partizanai“, tai vokiečiai ir nudėjo juos. Dalis iš tų tarybinių aktyvistų dar pabėgo grioviais, per tiltą spėjo perbėgti. Kai kurie žuvo. Jų laidojo gal kokį keturiolika. Bet taip buvo susimaišę (aktyvistai ir baltaraiščiai), kad vokiečiai, kai per žiūronus žiūri, kas bėga kas eina, į tą reikia šauti. Tie darbininkai, kurie kasė apkasus netoli, jie čia netoli gyveno, jie dirbo su tokiais raudonais marškiniais. Tai vokiečiai iš prieštankinės kaip dėjo, tai namo siena buvo išdraskyta ir šeima žuvo, o vienas iš tų darbininkų buvo sužeistas, tai vokiečiai ištempė ir pribagė kieme.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt juos sužeistus?

Janina Čižauskienė: Matėm, kai jie jau buvo nušauti. Matėm, kad buvo pradėta kasti tokia duobė, gal turtui paslėpti? Matėm ten nušautą mergytę, tos Gasiūnienės vyrą duobėj. O šitie du jaunuoliai gulėjo kieme.

Alicija Žukauskaitė: Nesupratau, kam jie tą duobę kasė.

Janina Čižauskienė: Gal jie pagalvojo, kad jei prasidėjo karas, reikia kokį apkasą išsikasti, gal turtą slėpti? Ta duobė panašiai tokio gilumo iškasta (rodo)...

Alicija Žukauskaitė: Tai buvo lietuvių šeima?

Janina Čižauskienė: Lietuvių.

Alicija Žukauskaitė: Tai už ką tuos lietuvius?

Janina Čižauskienė: Vokiečiai pasklidusius komunistus gaudė. O čia jauni žmonės laksto ir dar raudonais marškiniais... Vokietis už nieką neatsako.

Alicija Žukauskaitė: Kas paskui palaidojo tą šeimą?

Janina Čižauskienė: Tuos jaunuolius palaidojo tėvai. O tą šeimą... Kai susikūrė nauja valdžia, buvo seniūnas, tai pavarė žmones, iškasė duobę, nuvežė, be karstų, be nieko...

Alicija Žukauskaitė: Tai jie dar kurį laiką gulėjo?

Janina Čižauskienė: Kitą dieną ir dar vieną dieną gulėjo. Tik trečią dieną juos palaidojo.

Alicija Žukauskaitė: Kapinėse palaidojo?

Janina Čižauskienė: Kapinėse.

Alicija Žukauskaitė: Kai vokiečiai plėšė parduotuves, ar žydai jau buvo surinkti ir uždaryti?

Janina Čižauskienė: Ne. Žydus surinko po to. Jie plėšė dar birželio mėnesį, o žydus uždarė gal tik liepos pirmoj pusėj. Gal kokią liepos 13-tą. Jie dar gyveno, dar karves varydavo į ganyklą.

Alicija Žukauskaitė: Ar žydai turėjo dėvėti geltonas žvaigždes?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Janina Čižauskienė: Ne, neturėjo.

Alicija Žukauskaitė: Kas atsitiko su karo belaisviais, kurie buvo uždaryti mokykloje?

Janina Čižauskienė: Juos išdalino ūkininkams. O paskui... Jie buvo gal metus. O kai vokiečių karo mašina buvo apgręžta į faterlandą, tai tada surinko nuo ūkininkų tuos karinius belaisvius.

Alicija Žukauskaitė: O kas toliau su jais buvo?

Janina Čižauskienė: Nežinau, kur juos išvežė. Deja, vienas pasikorė. O vienas pabėgo į mišką. O šiaip aplinkui pas ūkininkus buvo gal devyni asmenys.

Alicija Žukauskaitė: Aną kartą, kai mes kalbėjome, jūs užsiminėte, kad matėte vežimus su lavonais. Kokie tai buvo lavonai?

Janina Čižauskienė: Tai buvo tarybinių aktyvistų lavonai. Buvo mobilizuoti apylinkės vyrai duobių kasti. Buvo pasakyta, kokio ūkininko žemėje jei yra koks nušautas, ir turi tas ūkininkas ir atvežti, bet kažkodėl tie ūkininkai nevežė. Tai pora vežimų buvo įpareigoti, kad surinktų ir atvežtų.

Alicija Žukauskaitė: O kas nušovė tuos aktyvistus?

Janina Čižauskienė: Vokiečiai.

Alicija Žukauskaitė: O jūs matėt tuos vežimus?

Janina Čižauskienė: Taip.

Alicija Žukauskaitė: O iš kur jūs žinojote, kad jie yra aktyvistai?

Janina Čižauskienė: Vokiečiai savo draugų gal nešaudys?

Alicija Žukauskaitė: Bet jie buvo nevietiniai?

Janina Čižauskienė: Nevietiniai. Tai buvo Viešintų, Kupiškio tarybiniai darbuotojai. Policininkai, valsčiaus darbuotojai.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs pažinojote ką nors iš jų?

Janina Čižauskienė: Ne. Tik paskui, kai jų ieškojo giminės, kai buvo atidengtas paminklas, - tai buvo gal 1957 metai, tuomet tik sužinojom.

Alicija Žukauskaitė: O kur buvo tuos duobės? Kapinėse?

Janina Čižauskienė: Ne, už kapinių tvoros. Apie vieną pasakė, toks šviesiaplaukis buvo, čia, sako, Panemunio kooperatyvo pirmininkas.

Alicija Žukauskaitė: Ar matėt, kaip juos laidojo?

Janina Čižauskienė: Taip. Ir vienas buvo mūsų pažystamas, komjaunuolis. Kaip jis ten tarp jų įsipynė, tai nežinau, tik laidojo čia kartu. Ir dar laidojo Zrolką ir buvo atvažiavusi iš Biržų tokia žydų šeima. Tai tą vyrą sučiupo ant kelio. Mačiau, kaip laidojo Zrolką ir tą kitą žydėlį toj duobėj.

Alicija Žukauskaitė: Kai juos laidojo, ar galėjo, tarkim, Zrolkos giminės ateiti?

Janina Čižauskienė: Nėjo nė vienas.

Alicija Žukauskaitė: O to komjaunuolio?

Janina Čižauskienė: Ne. Brolis buvo kariuomenėje, o motina gal ir nežinojo, kad jis yra. Jis matyt buvo pasiruošęs pasitraukti. Jis buvo ant kaklo apsvyniojęs tokį šalikėlį. Tai kai palaidojo, įbedė tokį kryželį ir apvyniojo tuo šalikėliu. Sako, motina žinos, kad čia Juza jos palaidotas.

Alicija Žukauskaitė: Tai čia kaimiečiai taip padarė?

Janina Čižauskienė: Taip.

Alicija Žukauskaitė: O šiaip kryžių kokį pastatė ar ženklą, kad čia žmonės palaidoti?

Janina Čižauskienė: Ne, nieko. Tik vėliau tarybiniais metais išsiaiškino, pastatė paminklinį akmenį. Atvažiavo Markauskas Albertas, sako, mano brolis buvo Viešintų

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

policijos viršininkas... Ir dar buvo atvažiuavęs to Panemunio kooperatyvo viršininko sūnus. Kai tėvas žuvo, gal dar buvo negimęs... Sako, pagal nusakymą, turėjo čia būti mano tėvelis.

Alicija Žukauskaitė: Ar iš Kvetkų žydų kas nors išsigelbėjo?

Janina Čižauskienė: Ne, nė vienas neišsigelbėjo.

Alicija Žukauskaitė: Ar šiandien nors vienam iš šitų namų yra nors vienas žydiškas daiktas?

Janina Čižauskienė: Nežinau... Nežinau.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.